

CENA lista: U preplati za čitavu god. K 48—, za polugodište K 24—, tromesečno K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista try Custozza i Tisak Jos. Krmptića.

HRVATSKI LIST

Izlaz svaki dan u 5 sati ujutro.

Vlasnik i izdavač dr. Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 3. (Narodni Dom). Uredništvo Šišanska ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Cenk. rač. aus. pošt. št. 26.795.

godine IV.

U Puli, sreda 2. oktobra 1918.

Broj 1160

Hrvatska škola u Puli.

Prijatelj lista nam piše:

Dosada nas je sudbina nekako mačuhinski pratila na školskom polju u Puli, jer smo sami morali skrbiti za naše škole. Družbine su škole mnogo dobra učinile, što je svakako zasuga svih učitelja. Naš mladji svet uopće nastoji, da govori više književnički, pa možemo reći, da se, akoprem je Pula nekaki konglomerat svih istarskih općina, u Puli govori najčišće naš jezik. Uvek smo žudili za pokrajinskim školama u našem gradu. Hvala Bogu i dobrim ljudima i to smo postigli. Prošle smo se godine stiskali u Narodnom domu u ulici Cenide, životarili smo nekako a najviše nam smetalo pomanjkanje učiteljskih sila. I ovo se ove godine okrenulo na bolje. Jučer je bilo već u Puli 11 učiteljskih sila, a još jedna je na putu. Dvanaest učiteljskih sila na javnim hrvatskim školama je zbilja lepi uspeh.

Isporedimo li ove brojke sa brojem učiteljskih sila pre rata, vidimo, da smo prejašniji broj učiteljskih sila skoro već dostigli. Pre rata imali smo u Štani trirazrednu mušku i trirazrednu žensku školu, u Castropoli dvorazrednu mešovitu, u ulici Besenghi četvorazrednu mešovitu i ulici Verudella jednorazrednu mešovitu pučku školu, dakle ukupno 13 družbinih učiteljskih sila, a rekli smo, da imamo danas već na javnoj hrvatskoj školi namešteno 12 učiteljskih sila. Osim onih 13 učitelja bilo je na Družbinim školama namešten i jedan veroučitelj, kojega na javnim školama nema.

Čitali smo, da će se u školi u ulici Cenide otvoriti također i dečje zabavište. Ovo bi bio korak napred. Hrvatsko će zabavište, prema odredbi tvrdjavnog poverenika, kao gerenta općine, otvoriti općina.

Jučer je u 8 i pol ujutro bila školska misa, kojoj je prisustvovalo oko 530 dece. Za prvi dan škole ovo je sjajni uspeh. Ove će sedmice deca još pridolaziti, te će broj dece ponarasti barem na 700. Na prehranu u Hrvatsku otišlo je okruglo jedna stotina dece, pa kada bi i ovi bili kod kuće, broj dece, polazeće hrvatsku javnu školu, iznosio bi okruglo osam stotina, dakle dostigli bi broj dece, što je pre rata polazio Družbine škole. Svakako za nas utešljiva pojava. Govori se, da bi se uskoro imalo povratiti u grad Pulu 15.000 ljudi, a tada će, nadamo se, broj dece ponarasti do 1000, te ćemo tako prestići broj dece, što je pre rata, bio na Družbinim školama. Naravno u ovom će slučaju školske oblasti morati dozvoliti nameštenje još novih učiteljskih sila, te ćemo tako broj učiteljskih sila, nameštenih na Družbinim školama pre rata i prekoraciti. Mi se nadamo, da se u računima nismo prevarili, a bogme, sve ovo što navedosmo, zbilje se najkasnije do Božića ili ako se narod pre povratu, onda još i pre.

Svi nam ovi znakovi dokazuju, da se ova školska godina otvorila za hrvatsku školu dobrim znakovima, te se nadamo, da će sve i dobro svršiti.

Jednu stvar mi rano istaknuh. Školskoj misli prisustvovao je i sam predsednik c. kr. kotarskog školskog veća, barun Hohenbruck, i oba nadzornika. Stvar za nas neobična, jer još nismo nikada videli, da bi predsednik kotarskoga školskoga veća prisustvovao školskoj misli. Oblasti moraju, da se za škole zanimaju i predsednik se i sam mora uveriti o broju dece. Na ovaj način diže se ugled školi uopće pred narodom, a bogme i učiteljima je to pobuda, da bolje uzrade, kada vide, da se i njihovi starišine za školu zanimaju. U 8 sati prisustvovao je barun Hohenbruck školskoj misli talijanskih škola, a onda našoj. Kod talijanske mise pevala su školska deca uz pratnju na orguljama po maestru Martinzu. Naša je misa započela tih. Da bude svečanija, zamolio je gospodin barun Hohenbruck maestra Martinza, neka bi barem svirao na orguljama, kada već pevanja nema. Srdačna hvala maestru Martinzu na usluzi. Zašto se nebi kod naše mise i pevalo? Moglo bi se. Nu nebi li se to smatralo demonstracijom, da školska deca u Puli u crkvi hrvatski pevaju? Pravo za pravo to se nebi smelo tako uzeti. Našla bi žalost koja usijana glava, koja bi smatrala ovo pevanje oskvrnućem talijanske crkve u Puli. Svakako na pojedina se nebi smelo toliko paziti, a preporučili bi našim učiteljima, neka nauče decu i pevanju školske mise, pa da uzrade kod crkvenih oblasti, da bi mogla školska deca kod svoje mise i pevati. Ako to nebi bilo moguće u glavnoj crkvi, onda neka bi nam se odredilo drugu crkvu, gde bi to bilo moguće. Ako mogu nemačka i talijanska deca pevati u nemačkom i talijanskom jeziku, zašto ne bi to mogla i hrvatska deca, kada ih hvala Bogu toliko imade? Na taj bi se način, po našem mnenju, također podigao ugled naše škole.

Upisivala se deca za školu u Štani i za školu u ulici Cenide. Svakako nije pametno, da bi morala deca iz Štane dolaziti u ulicu Cenide, jer bi to po zimski bilo i štetno po zdravlje dece, a bilo bi i predugo hodanje. Nadamo se stoga, da će i gospodin barun Hohenbruck također skrbiti i za to, da nam se otvore paralelke u Štani i to prama mogućnosti čim prije. Dece, stalno ne će manjkati ni za jednu ni za drugu školu, a sigurno će se morati otvoriti i u jednoj i u drugoj školi u nižim razredima paralelke.

Zahvalni smo gospodinu barunu Hohenbrucku, što je odredio, da se u ulici Cenide otvori zabavište, a molili bi ga, da bi odredio, da bi se istaklo otvorilo drugo i u Štani. Dece stalno ne bi manjkalo i za ovo zabavište.

Mi ne ćemo gospodinu barunu Hohenbrucku reći nešto, što nije. Jučer je na našu radost i on vidio punu crkvu naše dece, te se mogao i sam uveriti, da su naše želje posve opravdane. Molimo ga i ovim putem, da hi nam išao ususret prema današnjim prilikama, koliko je to u njegovoj moći, a ono, što nije moguće, rado ćemo opravdati.

Spomenuli smo kako nam u hrvatskoj školi fali veroučitelj, kako ga je imala Družba. Oblast i crkvena i pokrajinska upravna komisija morala bi svakako nastojati, da bude na našoj školi čim pre sistemizovano mesto veroučitelja, jer mislimo, da to nije svejedno, da li veroučitelj podučuje svećenik ili svetski učitelj. Svećenik će taj predmet bolje i lakše predavati nego li će to moći učitelj, za koji bi ovaj predmet bio svakako najteži. A time, kada bi naša škola imala svoga veroučitelja, podigao bi joj se također ugled. Naša škola prigodom kakove školske mise, mora, da molj župnik uređ kada će na misu. Da bi imali svoga veroučitelja, i u tome bi sve lepše i lakše bilo.

Školska se je godina otvorila za našu školu pod najboljim auspicijima, te se nadamo, da će ju sreća pratiti kroz celu školsku godinu.

Iza školske mise čekao je barun Hohenbruck dok deca izadju, te su mu tom prigodom bili predstavljani učitelji Velimo iskreno, da nas taj njegov čin iznenadio, jer nismo bili vični, da starišine čekaju i pozdravljaju učiteljsivo. Uočiv sve ovo, ne verujemo, da ne će gospodin predsednik kotarskog školskog veća, koji je tako prilazno pozdravio naše učitelje, te im zaželio sretan početak školske godine, da im on i u buduću ne će poći na ruku bilo u školskim bilo u privatnim pitanjima.

Preporučili bi svim našim ljudima, koji još nisu upisali decu u školu, da to učine još ove sedmice. Za sada, dok se ne uredi škola u Štani, polaziće deca u školu u ulici Cenide svaki dan popodne, a oni, koji su iz grada, polaziće školu svaki dan ujutro.

Na koncu ovog kratkog izveštaja želimo i mi našim učiteljima sretan početak školske godine i Neka svih prati kroz celu školsku godinu lepo zdravlje, pa neka njihov rad bude njima osobito u ovim teškim danima na utehu, a narodu na korist!

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 1. (D. u.) Službeno se javlja: Na raznim mestima albanske fronte mesni bojevi. Inače nikakvi osobiti događaji. — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 1. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupine naslednika prestolja Rupprechta: Blizu obale zarobismo kod nekog uspešnog sunka nekoliko stotina Belgijanaca. Naša nova fronta u Flandriji teče u crti položaja sagrađenih za prošlogodišnje flandrijske bitke od odsečka Handzame—na zapadu mimo Roeselaere—preko Ledegem-Geluveit prema Warwicku i onda u nizini Lyse prema našem starom položaju kod Armentieresa. Neprijatelj je sinoć navalio među Roeselaesom i Warwickom. Suzbit je pred našim linijama. Osim Belgijanaca i Engleza zarobili smo jučer i Francuza. Izjaloviše se neprijateljski napadaji među Fleurbaissom i Hulluhom te delomične navale na visine Fromelles i Aubery. Na obimne stranama Cambraia nastavljao je Englez svoje navale. Posle podne uspelo je novo prispeloj kanadijskoj diviziji, da mimo Cambraia prođe prema Ramilliesu. Pod vodstvom general-leutnanta von Fritscha bacila je wittenberška 26. pričuvna divizija, koja se je osobito istakla u bojevima među Arrasom i Cambraiem, neprijatelja natrag na Tilloy. I južno od Cambraia održasmo bez iznimke naš položaj proti mnogostrukom neprijateljskom jurišu. — Vojna skupina generala pukovnika von Böhna: Sa obiju strana Le Cateleta

započeo je neprijatelj opet svojim navalama na Vendhuille i Joncourt. I južno od Joncourta te južno od Somme razviše se na večer žestoki bojevi. Navale su neprijatelja svuda suzbite. — Vojna skupina nemačkog naslednika prestolja: Proti našim linijama među Aisneom i Vesleom, te preko Vesle među Breuilom i Joncheryom upravio je neprijatelj žestoke navale. Usprkos opetovanom jurišanju izjaloviše se sve, do delomičnog uspeha, koji je neprijatelja doveo na visine severno od Breuila. U Champagneri ograničilo se je neprijatelj na delomične navale istočno od Suippesa, St. Marie-a-Py, severno od Somme-Py i proti našoj novoj liniji, koju smo noću zaposeli severno od Aure i Marauxa. Bile su suzbite. Kod St. Marie-a-Py zarobismo kod toga 2 francuske kumpanije. Amerikanci navaliliše istočno od Argona jakim silama. Zarišta bojeva behu opeta Apremont i šuma Monterveau. Neprijatelja smo svuda suzbili. Juče je on opet pretrpio veoma teških gubitaka. — Vojna skupina von Gallwitz: Na zapadnom bregu Moze ostade bjna delatnost ograničena na smetajuću paljbu. Pešačija, pioniri i topništvo imadu jednak udeo pri uništavanju mnogobrojnih neprijateljskih oklopljenih vozova. — U poslednjim su se danima osobito istakli: poručnici Schling i Burmeister od pričuvne peš. puk. br. 90, podnarednik Jolkmann od gardskog pričuvnog streljačkog bataljuna i Ranguth od pričuvne peš. puk. br. 17, poručnik Kolbl od poljske topničke pukovnije br. 40, poručnik Schreppler od poljske topničke pukovnije br. 64, poručnik Ribetzel od poljske topničke pukovnije br. 8, poručnici Payer i Bräuer od prič. top. puk. br. 241, poručnik Berninghaus od prič. polj. top. puk. br. 63 i podčasnik Thele od polj. top. puk. br. 40. — Ludendorff.

Turški.

Carigrad, 29. Glavni stan javlja: Palestinska fronta: Englesko konjanstvo napreduje po obim stranama železnice Derda—Damask.

Rat.

Engleski izveštaj od 29. rujna: Pomorska divizija i kanadske se čete bore unutar zadnjih predgradja Cambraja. Tečajem 3 dana dopremile su 20.000 zarobljenika i zaplenile 300 topova.

Amerikanski izveštaj od 29. rujna: Neprestance susrećemo odlučan otpor Nemaca, koji sa drugih delova fronte dopremaju divizije. Suzbili smo žestoke protunavale izmedju Ciergesa i doline Aire.

Velike bitke na zapadu.

U prostoru Cambraia traje već bitka nekoliko dana. Opkopljujući zahvatom kušaju Englezi da se domognu tog važnog stecišta železnica, kojega bi pad svakako morao da deluje na susedne odseke. Eto kako opisuje engleski službeni izveštaj od 29. rujna u večer golemo hrvanje: Rano u jutro proširila se bitka prema jugu sve do okolice St. Quentin. Fronta obuhvaća gotovo 30 milja (preko 50 kilometara) i proteže se na crtu od potoka Sensee severno od Cambraia sve do St. Quentin. 20. zbor nastupio je u 5 sati i 50 časaka na navalu preko kanala Selde sve do Bellenglise. 46. divizija bila se opremila sa plivačim pasovima, neproksivim ponjavama, laganim materijalom za gradnju mostova te je jurišala pod zaštitom koncentrirane topovske i strojnopusčane paljbu na glavnu Hindenburgovu liniju, koja se prostire ovde uzduž istočnog brega kanala. Ne glede na širinu kanala, dubinu vode i jaku obranu neprijatelja, dalje na betonske obrambene uredjaje, koje štite selo Bellenglise uspelo je momcima ove divizije da osvoje sav nemački položaj, što se njima sučelice proteže. Velikim junaštvom i odvažnošću išla je divizija na juriš te se popela na brežuljke na protivnoj strani kanala, dopremiv tečajem svoga napredovanja velik broj zarobljenika. Bellenglise, La Haucourt i Magny-la-Fosse bili su osvojeni. U svezi s tom sjajnom operacijom prodroše engleske čete u zavoj reke južno od Bellenglise te su s juga štitiše bok 46. diviziji. Istodobno napadoše amerikanske čete iz New-Yorka, severne i južne Caroline i Tennesya pod zapovedništvom generalmajora Wreada Hindenburgovu liniju na fronti od nekih 6 kilometara i to na mestu, gde kanal Selde prolazi kroz tunel. Amerikanske su čete snažno i poletno nastupale proti tim obrambenim uredjajima te su na levom krilu osvojile Bellincourt i Naurou dok su se na levom borile u okolici Bonya. U centru naše navale osvojiliše engleske čete Villers-Guislain. Dok su se u susednim odsecima borile druge čete iznudila si

62. divizija prelaz preko kanala Seldé te napredovala dalje, sve do zapadnog ruba Rumaya. Na svom levom krilu prešla je divizija preko kanala te je prodrila istočno od kanala za mliju i po na uzlazećem tlu. Medjutim je 63. divizija mornarice doprla do južnog ruba Cambraia. Na levom su krilu kanadske čete osvojile obrambeni sustav Cambraia na severozapadu od grada te su si otvorile put u njegove vanjske kotara. Dalje na sever osvojile su Sancourt te na istom mestu suzbile nemačku protunavalu. Engleske su čete pročitile obronke severno od kanala Sensee. Tečajem tri dana dopremile su naše čete u bitci kod St. Quentin-Cambrai 22.000 zarobljenika i 300 topova.

Tako opisuje engleski izveštaj silnu bitku a slika može biti samo sena zbilje. Od početka rata nije se možda vodila bitka jednakom bezobzirnošću i jednakim tehničkim aparatom, kao ova. Ide se za tim, da se pokoleba čitavu Hindenburgovu liniju i da se Nemce prisili na uzmak. Nekeje novine vele, da Nemci grade svom žurbom još treću obrambenu liniju između Antwerpena i Metz-a i da će ovu liniju prozvali Parsevalovom.

Ali dok se ova bitka bije, napadaju Belgijanci u Flandriji i Francuzi te Amerikanci između Suippesa i Argonna. Nemački ratni izveštitelj von Köster javlja o bitci u Champagner i zapadno od Mōze iz glavnog stana sledeće: Generala Focha pokušaj prodora između Reimsa i Verduna smera na probijanje čitavog centra nemačke zapadne fronte. Istočno od argonske šume napada 1. američka a zapadno od te šume 4. francuska armija. Nova američka navalna ima zadaću, da jednako kao kod St. Mihiela oslobodi Verdun od nemačkog pasa i da stegnutu tvrđavu na Mozi pretvori u otvorena vrata za ispad proti Metz i Luxemburgu. Istodobno sa američkom navalom nastoje Francuzi u Champagner, da nemačku frontu potisnu tako daleko natrag, da uskolebaju nemačku argonsku frontu. Fochov je nacrt bez sumnje spretno i velikopotezno zamišljen. U svezi sa neprekidnim navalama Engleza na Cambrai i Francuza na Chemin-des-Dames predstavlja ova bitka najveći pritisak, što ga je nemačka fronta morala izdržati od početka rata.

U Flandriji su Belgijanci i Englezi napredovali na širokoj fronti te polučili dubinu od 8 kilometara. Stoje neposredno pred Rousalaerom. Belgijski izveštaj od 29. septembra javlja, da je belgijska armija zarobila 28. i 29. septembra 9000 momaka i preko 200 topova, među kojima takvih od 24. i 28. centimetara, kao što i broj ratni pribor. Engleska je armija u istom odseku zarobila 65 časnika i 3600 momaka te zaplenila 90 topova. Belgijski izveštaj od 30. septembra javlja, da su od 29. septembra unapred zarobili preko 5500 Nemaca i zaplenili preko 100 topova, među kojima više teških; vrhu toga još goleme količine ratnog materijala.

U predelu Cambraia stajao je dan u znamenju ljutih nemačkih protunavala. Nemci su si na različitim mestima stekli ozemlja. Engleski izveštaj od 30. septembra poslepodne javlja, da su engleske čete bile potisnute na zapadni rub Villers Guislaina. Prednje engleske čete, koje su bile prodrle do Aubencheul-au-bols i preko njega te osvojile Alleux, bile su bačene preko tih sela natrag. Druge su engleske čete stigle do križišta cesta Arras—Cambrai i Bapaume—Cambrai te su prodrle u severna predgradija Cambraia. Kod bojeva od 29. septembra, veli izveštaj, sama je 43. divizija zarobila 4000 momaka i zaplenila 40 topova i to u prostoru severno od St. Quentina.

Engleski izveštaj iz Palestine javlja, da su engleske čete zarobile ukupno 50.000 momaka i da su zaplenile 325 topova.

Polag današnjeg nemačkog izveštaja prošao je 30. septembar povoljno za nemačke čete. Osim u Flandriji, gde se Nenjac povukao u stražnje pripravljen položaje i u Champagner, gde se povukao na neznatnom prostoru, skršile su se sve užasne navale neprijatelja.

Bugarska pristala na uvete antante te sklopila primirje.

Prekjucer sastalo se sobranje. Ministar predsednik je Malinov pročitao prestolni govor, na sto se komora odgodila do petka. Bugarski izveštaj javlja obustavu ratnih operacija usled primirja. O uvetima tog primirja nije ništa poznato. Sada se znade, da se jedan deo bugarske vojske pobunio i da su dezerteri došli sve do okolice glavnog grada. Redovite su ih čete potisnule natrag na Vitoš-planinu do sela Vladoja (10 kilometara južno od Sofije). — Bečke se novine, polag vesti dopisnog ureda, opširno bave s bugarskim primirjem te vide za nenadanu sklonost vrhovnog zapovednika solunske armije, da sklopi primirje, razlog u činjenici, da se njegova armija odalečila previše od baze. Zadaća je središnjih vlasti, vele novine, jasna: One si na svaki način moraju osigurati put u Carigrad, preuzeti vojno vodstvo Bugarske u svoje ruke te sprečiti, da ih se izluči iz Balkana. — Prilike, nastale u Bugarskoj, postale su primirjem još zam-

benije. Ništa se ne zna o sadržaju primirja, ništa o tome, da li će ostale središnje vlasti poštovati to primirje, ništa se ne zna o opsegu buñtovničkog pokreta u Bugarskoj. Ni to nije poznato, da li su one redovite čete, što se bore proti dezerterima, bugarske ili austro-nemačke.

Paris, 30. (D. u.) Službeno. Primirje sa Bugarskom bilo je sinoć potpisano u Solunu od vrhovnog zapovednika Franchet-d'Esperay i od bugarskih odaslanika, koji su sve od vrhovnog zapovednika stavljenе uvete prihvatili. Neprijateljstva su obustavljena. Franchet je dobio nalog, da bezodvlačno provede uvete primirja.

* Husarek govori. Jučer, 1. oktobra, otvorila se po dugoj stanci opet zastupnička kuća z dugim govorom ministra predsednika Husareka. Ministar se predsednik dotaknuo bugarskog pitanja te priznao, da je time nastao ozbiljan položaj na Balkanu ali da ga ne smatra kritičnim, a pogotovo sada ne, kad su središnje vlasti poduzele sve nužne vojničke korake. Za tim se bavio s pitanjem mira te istaknuo važnost mirovnog koraka grofa Buriana. Govoreći o poljačkom pitanju kazao je, da Austrija pušta Poljačima (?) pravo samoodredjenja, ali da želi, da bi i drugi poštovali ovo pravo samoodredjenja poljačkog naroda za slučaj, da bi se taj izrekao za pripojenje Austriji. Konačno se ministar predsednik bavio na običan način bosanskim i jugoslavenskim pitanjem i poreznim predlozima. Zatim se debata preložila na današnji dan.

Iz slavenskog sveta.

Iz bivšeg ruskog carstva. Kao i pre igraju u Rusiji i u Sibiriji najvažniju ulogu Čeho-slovaci, oko kojih se okuplja sve, što oseća narodno ruski, pogotovo sada, kad su Udružene države iznele čitav niz dokumenata u fotografskim snimkama, iz kojih proizlazi, da su vodeći boljševici bili plaćeni agenti. U središtu češko-slovačkog pokreta u evropskoj Rusiji, u Samari, sastavili su socijalni revolucionarci, (partija Kerenskoga) u dogovoru i sporazumu s Česima gradsku upravu. U toj upravi sede polag socijalnih revolucionaraca i takodjer Čeho-slovaci. U tom gradskom zastupstvu imade polag većine socijalnih revolucionaraca i takodjer 17 kadeta. Samara je sada centrom protuboljševičkog gibanja, gde se stecaju svi boljševički neskloni elementi. U boljševičkim kotarima traje sveudilj „teror“. koji ide za tim, da liši ruski narod njegovog razumništva. Polag nekih novinskih je vesti bilo do sada smaknuto nad 10.000 osoba. — U istočnoj Sibiriji napreduju medjutim ruske i antantne čete. Iz Londona brzojavljaju od 28. rujna sledeći ratni japanski izveštaj: 22. je rujna uspeo okončanim japanskim četama da napreduju uzduž Amura, želznice kod Blagovečenska i iz Čite i da se, izakako su skršile otpor neprijatelja, sjedine. 23. rujna zaposela je japanska konjica Saja-Pristan, 248 milja severno od Blagovečenska. — Vrhovnim zapovednikom ruskih i antantnih četa, što operiraju u istočnoj Sibiriji, bio je polag jedne vesti iz Moskve, imenovan general Ivanov. General je Ivanov dobio naslov generala feldmaršala. Prvobitno bio je odobran za to mesto general Aleksejev. Ali taj je iz nepoznatih razloga otklonio imenovanje. — Medjutim je japanska vlada zamolila kitajsku republiku, e bi saopćila Čeho-slovacima, da ih priznaje ratujućom državom.

Iz Bugarske. Već se davno nalazi Bugarska, tako pišu „Novine“, u jednoj političkoj krizi. Ušla je u rat na strani centralnih vlasti, proizvela potpun preokret na Balkanu i u svetskom ratu, u prvom svom žaru dobila je od centralni vlasti svakojakih obećanja, odšteta, kompenzacija itd., osvojila je Mačedoniju i staru Srbiju i tu se potpuno udemila, ne misleći na to, da će to jednom morati vratiti. Sve je pobugarila, a bugarski su publiciste i učenjaci dokazali, da na sve to ima Bugarska bilo nacionalno bilo historičko pravo. To su bili medeni meseci za Bugarsku. Nego rat, se produžio u neizvesnost, zatim se klonulost počela opažati a dizati se želja za mirom. Czernin je

imao kilačicu o miru bez aneksija i ošteta, ta nam tada nije htelo postaviti centralne vlasti. Naravski sve to nije konvencionalno Bugarskoj, koja je anektirala Mačedoniju i Staru Srbiju. Mirom u Bukareštu, gde se nadala velikom plenu, dobila je samo polovicu Dobruže, a ostalu polovicu centralne vlasti skupa. Turska je tražila reviziju evropske granice na račun Bugarske. Sve je ovo razočaralo Bugare, a izraz ogorčenja jest pad Radoslavova, koji je željeznom šakom prečio svaki slobodni izražaj. Nadošao je slobodniji režim bivšeg rusofila Malinova, na kojeg je antantina štampa postavljala toliko nada, da će sklopiti posebni mir. I sada se Malinov nalazi na raskršću. Simptomatično je, da njegov list „Mir“ je priznao, da nesu dovoljne samo bugarske sile, već da moraju saveznici pružiti pomoć, kako je predviđeno u saveznom ugovoru, dok saveznik Austro-Ugarske predbacuje Bugarima, da je bugarsko vojno vodstvo preuzelo u neku ruku jamstvo prema javnosti za trajni posed Mačedonije. U antantinim se pak izveštajima spominje samo bugarska vojska, koja da sudeluje u borbama. Kod svega toga treba imati na umu, da je ugovor Bugarske s centralnim vlastima istekao pre nekoliko dana. Tako označuje predistoriju ulaska Bugarske u taj rat zagrebački list, a prikaz je ispravan. Sada dolazi vest iz Sofije, da je bugarski kralj na predlog ministarskog veća pomilovao vodju seljačke stranke Stamboliskoga, vodju stambulovista, bivšeg ministra Genadjjeva kao što i sve tečajem rata odsudjene njihove prijatelje. Pomilovanima vraća se takodjer zastupnički mandat. Time je Malinovu zasigurana za svaki slučaj velika većina u saboru, s kojom može da računa u svojim namerama. Izgleda da će Malinov pristati na sporazum s antantom na temelju ponuda, što ih je davala antanta prije ulaska Bugarske u rat. Bugarska je dobila područja, koja joj je pre toga nudjela Srbija, Kavalu i zaledje od Grčke, a od Turske Drinopolje i liniju Enos Midia. Teško je pomisliti, da bi Bugarska mogla ostati neutralna država. Ona se danas mora odlučiti ili za središnje vlasti ili za antantu, jer ne može imade da računa sa bilo kojim koncesijama sa strane sporazuma, niti može prednevati, da će središnje vlasti dopustiti, da im se zatvori put u Carigrad. Nesme se medjutim prečeti, da je put u Carigrad u svakom slučaju osiguran. Taj put vodi preko Rumunjske na Crno more i od onuda u Carigrad.

Domaće vesti.

Našim pretplatnicima. Pošto smo poradili sve što se dalo i zapregli svim našim silama, da naš list bude i dalje izlazio, sveta je dužnost naših pretplatnika, da nam točnom pretplatom olakote izlaženje lista. Financijalno je stanje lista slabo, pa zato molimo naše pretplatnika, da nam prilikom zadnjeg četvrt godišta, ne samo podmire zaostalu pretplatu, nego ju pošaljaju za buduće mesece. Na 15. oktobra obustavićemo list svakome, koji nebi pretplatu unaprvu podmorio. Dalje stavljamona srce ovim našim čitateljima i pretplatnicima, nek medju svojom rodbinom, kumovima, prijateljima i poznanicima šire naš list, a nebi smeio biti našeg čoveka koji nebi kupio naš list. Ako netko za takovog znade, nek ga nato pouči i razjasni, koliko korist čini kupnjom lista sebi i celokupnom narodu. Samo voljom pojedinaca i marljivim radom oko proširenja lista i točnim podmirivanjem pretplate, osiguraće se financijalno stanje lista, a taj odaziv našeg naroda daće nam više snage i srčanosti, da prekoračimo sve postavljene nam zapreke, a naše tlačitelje osvedočin o njihovom krivom uverenju. Uprava.

Vojničke i mornaričke vesti.

U službu dolazi: Garnizonsko nadzorstvo: Satnik Neumayer; lučko-tečničko nadzorstvo na brodu Njeg. Veličanstva „Adria“; tečničko nadzorstvo u vojarni ratne mornarice: linijski tečnik dr. Telchmann.

Kupuju se stare knjige

svake vrsti i jezika. Podružnica Jos. Krmpotic Pula, ulica Franje Ferdinanda br. 3.

Izgubio se kovčeg

sa vrednostima od K 2000.—, u Valdefigo kod Mar. Arb. Abt. I. Onaj tko ga je našao, neka zadrži sve, samo neka pošalje poštom u njemu nalazeće se ženitbene spise na Lovre Terze, Mar. Arb. Abt. I. Marinefeldpost Pula.

Kupuje u svakoj količini

zdravi i čisti **drop od groždja.** G. Curet, Trst, Via Sette Fontane 1.

Oglasujte

u „Hrvatskom Listu“

Još je vreme.

Pristupite osiguranju ratnog zajma, koje predstavlja opsežno obezbedjenje obitelji. — Povoljni uveti, bez doklada i sporednih pristojbina. — Prijave prima: Osiguravajući odie c. k. austrijske zaklade za udovice i siročad palih vojnika, Trst, Via Lazzaretto vecchio 3, i Kotarski odie u Gorici, Cirknici, Sožani, Koprna, na Volskom, u Puli, Pazinu, Grižnjanu, Villa Vicentina, Korminu, na Cresu, u Lošinj, na Reci i na Krku, dalje i banke: Anglo-Austrijska banka, Jadranska banka, Središnja banka nemačkih štedionica, Kreditni zavod za trgovinu i obrt, Banca Commerciale Triestina, Banca Triestino-Livornese, Životnostna banka, banka „Unione“ i druge, konačno: c. k. porezni uredi, općinski uredi i školska ravnateljstva u Trstu, Istri, Gorici i Gradiškoj.

CENA lista: U pretplatu za čitavu god. K 4.— za polugodište K 2.— tromesečno K 12.— sećno K 4.—, u malo daji 16 lit. pojedini OGLASI primaju u upravi lista trg. Cusak Tisak Jos. Krmpotic

BAT.

Beč, 2. (Tal. janskoj frontu) latnost ophodnja.

Berlin, stana službeno j drij, na obim str suzbiili smo žesto odsecima kod St. i zapadno od Argv linija na stražnje slednika prestolja zarobili smo, suzbi sto momaka. Na Yperna i Roseala više puta ali uza tunavalom osvob od Menina odlike ska pukovnja br nika Aigide na v nija br. 132 pod se na tom mestu teljske delomične su suzbijene. Pe je opeta s punim verno od Sancou pukovnije osmer na jug prodro je courta i Bantigny lersa. Naša protu kovala opeta pri prijatelja opeta n te oslobodila ju courta od neprij od Cambraia osu mornaričke diviz braniborske i bav valu. Rumilly o Vojna skupina v Oise protezala s istočno od St. Oise. Proti od razviše se tečajem stranama Sequen navala istočnopru zapovedništvo je je opeta neprijat jučer još izvanki zaposlednut. — V prestolja: Okršaji Aisne. Severozap čete od Vesie u sledio sa slabim na liniji Vanvela pagnei obnovio je Prepodne bejahu Py sve do Month linijama između navale izjalovile. M delom pročišćena i pruskih divizija, toj fronti, odlikov kovnja broj 406. sednuti položaji u od Monthosa u severno Rinaudvil do Apremonta. frontom višestruk skupina von Gall uzećima suzbili klučenih linija. — teljskih aeroplana Schleich polučio s 30. zračnu pobeđu

Carigrad, fronta: U odseku linije Syrus—jezer neira, na cesti Tit vaju topništva i o nisu usledile nove oborbi smo neprij robili. Inače ništa

Velike b U Francusko taka: Flandrija, G između Reimsa i na obim stranama luk oko Lillea, koj